

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA
FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN

Tutkimuseettinen neuvottelukunta

Toimintakertomus | 2020

www.tenk.fi

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan toimintakertomus 2020

1 | NEUVOTTELUKUNNAN KOKOONPANO JA KOKOUKSET

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) on opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) asettama asiantuntijaelin, joka käsittelee tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Sen tehtävänä on edistää hyvää tieteellistä käytäntöä ja ennaltaehkäistä tutkimusvilppiä (Asetus tutkimuseettisestä neuvottelukunnasta 1347/1991). OKM asettaa TENKin jäsenet tiedeyhteisön esityksestä kolmivuotiskausiksi.

Neuvottelukunnan toimikaudella 1.2.2019–31.1.2022 puheenjohtajana toimii dekaani, professori **Riitta Keiski** Oulun yliopistosta ja varapuheenjohtajana professori **Erika Löfström** Helsingin yliopistosta. Heidän lisäksi neuvottelukunnassa on kahdeksan muuta jäsentä:

- Johtava tutkija **Kari Hämäläinen**, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT
- Lakiasianjohtaja **Matti Karhunen**, Teknologian tutkimuskeskus VTT
- Kehitysjohtaja **Leena Liimatainen**, Jyväskylän ammattikorkeakoulu
- Erityisasiantuntija **Susanna Näreaho**, Metropolia Ammattikorkeakoulu
- Professori **Riitta Salmelin**, Aalto-yliopisto
- Ohjelmajohtaja **Sirpa Thessler**, Luonnonvarakeskus
- Apulaisprofessori **Alexi Tornio**, Turun yliopisto
- Professori **Risto Turunen**, Itä-Suomen yliopisto

2 | ENNALTAEHKÄISEVÄ TOIMINTA, TAPAHTUMAT JA KOULUTUS

2.1. Hyvä tieteellinen käytäntö (HTK)

TENKin ennaltaehkäisevään eettiseen ohjeistukseen *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012* (ns. HTK-ohje) ovat sitoutuneet kaikki yliopistot, ammattikorkeakoulut ja lähes kaikki julkisen rahoituksen piirissä olevat tutkimuslaitokset sekä muun muassa Suomen Akatemia, Business Finland, Valtioneuvoston kanslia sekä maa- ja metsätalousministeriö.

Lisätäkseen HTK-ohjeen vaikuttavuutta TENK kutsui vuonna 2020 myös tieteelliset seurat sitoutumaan ohjeeseen. Vuoden loppuun mennessä jo parikymmentä seuraa ja yhdistystä oli allekirjoittanut sitoumuksen. Allekirjoittajatahoja oli 31.12.2020 yhteensä 100.

Kaiken kaikkiaan HTK-ohjeen piirissä on arviolta 25 000–30 000 yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkimushenkilökunnan jäsentä.¹

Kolmikielinen HTK-ohje on tilattavissa maksutta TENKin toimistolta. Ohjeen PDF- ja tekstiversio löytyvät osoitteesta www.tenk.fi.

Vuonna 2020 TENK antoi useita asiantuntijalausuntoja viranomaisille esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan lainsäädäntötyöhön sekä avoimeen tieteeseen liittyen. Mainittakoon erikseen kannanotto luonnoksesta saamentutkimuksen eettisiksi ohjeiksi ja lausunto OKM:lle kulttuurialan eettisen toimielimen perustamisesta.

Loppuvuodesta 2020 TENK käynnisti HTK-ohjeen päivitystyön. Päivityksestä vastaa TENKin oma työryhmä, jonka puheenjohtajana toimii TENKin puheenjohtaja Riitta Keiski ja jäseninä Erika Löfström, Kari Hämäläinen, Matti Karhunen, Susanna Näreaho, Krista Varantola sekä sihteeristöstä Sanna-Kaisa Spoo ja Iina Kohonen. Työryhmän sihteerinä toimii TENKin osa-aikainen suunnittelija Terhi Tarkiainen. Päivitetty HTK-ohje on tarkoitus julkaista vuoden 2022 aikana.

¹ Vipunen - Opetushallinnon tilastopalvelu – Tutkimus- ja kehittämistoiminta, <https://vipunen.fi/fi-fi/kkyhteiset/Sivut/Tutkimus--ja-kehitysty%C3%B6.aspx>

2.2. Tutkimusetiikan tukihenkilöt

Vuoden 2020 loppuun mennessä TENKin käynnistämässä tutkimusetiikan tukihenkilöjärjestelmässä oli mukana yhteensä 71 tutkimusorganisaatioita ja 133 tukihenkilöä. Tukihenkilöt antoivat neuvontaa oman organisaationsa tutkijoille erilaisissa tutkimusetiikkaan liittyvissä pulmissa ja kysymyksissä. Tutkimusetiikan tukihenkilökoulutukset ja verkostoitumistilaisuudet järjestettiin toukokuussa ja marraskuussa verkkotapahtumina.

TENK seuraa tutkimusetiikan tukihenkilötoiminnan tilannetta tutkimusorganisaatioissa vuosittaisella kyselyllä. Taulukoihin 1 ja 2 on koottu kyselyiden tuloksia.

NEUVONTATILANTEET JA TAPAUKSET, LKM	2020	2019	2018	2017
Neuvontatilanteet	138	172	206	176
Tapaukset	93	95	94	90
TENKin kyselyyn vastanneet tukihenkilöt	52	72	53	60

Taulukko 1: Tutkimusetiikan tukihenkilöiden toiminta neuvontatilanteiden ja tapausten lukumäärän valossa.

YHTEYDENOTON AIHEET, LKM	2020	2019	2018	2017
sepittäminen	2	1	0	1
havaintojen vääristely	4	2	1	2
plagiointi	14	13	28	8
anastaminen	12	15	7	6
kirjoittajuus	19	32	22	27
muu piittaamattomuus	8	18	14	5
muu vastuuton menettely	13	10	14	4
muu kuin HTK-asia	68	173	45	48

Taulukko 2: Tutkimusetiikan tukihenkilöiden saamien yhteydenottojen lukumäärä aiheittain.

2.3. Tiedotus- ja julkaisuutoiminta

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan verkkosivut uudistettiin osana uutta Vastuullisen tieteen sivustoperhettä. Uudistuksen myötä osoitteesta www.vastuullinentiede.fi löytyvät sekä TENKin, TJNK:n, Avoimen tieteen ja Julkaisufoorumin omat sivustot että *Vastuullinen tiede. Tutkimusetiikka ja tiedeviestintä Suomessa* -artikkelit. Sivoustouudistuksen myötä TENKin yhdessä Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan (TJNK) kanssa toteuttama *Vastuullinen tiede -tietopankki avoimen tieteen aikakaudelle* -hanke (1.1.2018–31.12.2020) tuli päätökseensä. Hankkeen rahoitti opetus- ja kulttuuriministeriö.

Kuva 1: Kuvakaappaus Vastuullinen tiede -sivuston etusivusta 29.10.2020.

Yhtenä TENKin nykyisen kolmivuotiskauden tavoitteista on vastata entistä paremmin Suomen kansainvälisen tutkijakunnan tutkimuseettisen tiedon tarpeeseen. Verkkosivujen uusimisen yhteydessä kiinnitettiin erityistä huomiota englanninkielisten aineistojen laajentamiseen. Yhteistyössä Vastuullinen tiede -hankkeen kanssa TENK tuotti uusia käännösversioita opetusvideoista, jotka esittelevät hyvää tieteellistä käytäntöä ja ihmistieteiden eettistä ennakoarviointia. Lyhyitä opetusvideoita on saatavilla suomeksi, ruotsiksi, englanniksi, venäjäksi ja ranskaksi osoitteessa tenk.fi/ohjeet-ja-aineistot/opetusmateriaalit.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja -sarjassa (ISSN 2669-9427) ilmestyi kolme uutta julkaisua.

TENK uudisti vuonna 2012 laaditun Tutkijan ansioluettelomallin yhteistyössä Suomen Akatemian, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFIn ja Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arenen kanssa. *Tutkijan ansioluettelomalli. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan suositus 2020* julkistettiin Tutkijan vastuullinen arviointi -seminaarissa 18.3.2020. Ansioluettelomalli julkaistiin kolmikielisenä suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Julkaisusarjassa ilmestyi lisäksi kaksi uutta käännöstä, kun *Tutkimuseetiikan barometri 2018* käännettiin ruotsiksi ja englanniksi.

Kaikki TENKin julkaisut ovat ladattavissa verkkosivustolla tenk.fi/ohjeet-ja-aineistot.

TENK myös tarkisti ALLEAn *The European Code of Conduct for Research Integrity* -ohjeen suomennoksen *Tutkimuseetiikan eurooppalaiset käytännöt ja ohjeistus* ja laati siihen esipuheen. ALLEAn pysyvän etiikkatyöryhmän jäsenenä ohjetta on työstänyt TENKin pysyvä asiantuntija Krista Varantola. Kaikki EU-rahoitusta saaneet tutkijat tulee noudattaa noudattamaan ALLEAn eurooppalaisen tutkimuseettisen ohjeen periaatteita.

2.4. Tapahtumat

Koronapandemian vuoksi **Etiikan päivä 2020: Tutkittavan oikeudet** -seminaari siirrettiin järjestettäväksi verkkotapahtumana keväällä 2021. TENK järjestää Etiikan päivän yhteistyössä kansallisten eettisten neuvottelukuntien kanssa.

Etiikan päivän 18.3.2020 aamupäivään suunniteltu **Vastuullisen arvioinnin seminaari** saatiin järjestettyä verkkotapahtumana yhteistyössä Avoimen tieteen koordinaation ja Julkaisufoorumin kanssa. Tilaisuudessa julkistettiin myös päivitetty *Tutkijan ansioluettelomalli*.

Lokakuussa pidettäväksi suunniteltu TENKin ja European Network of Research Integrity Offices ENRION ensimmäinen eurooppalainen tutkimuseettinen kongressi päätettiin siirtää vuodelle

eteenpäin. **ENRIO 2021 Congress on Research Integrity Practice** järjestetään verkkotapahtumana syksyllä 2021.

Tutkimusetiikan tukihenkilöille järjestettiin kaksi koulutustilaisuutta. Lisäksi TENK järjesti englanninkielisen koulutus- ja keskustelutilaisuuden Suomessa toimiville kansainvälisille tutkijoille. (LIITE 4) Vastaavanlaiselle koulutukselle nähtiin tarvetta myös jatkossa. Koulutukset toteutettiin pandemiatilanteen vuoksi verkossa.

3 | HYVÄN TIETEELLISEN KÄYTÄNNÖN (HTK) LOUKKAUSEPÄILYJEN KÄSITTELEMINEN

3.1. TENKille ilmoitetut HTK-loukkausepäilyt ja todetut loukkaukset

Vuonna 2020 Suomen yliopistot, ammattikorkeakoulut ja muut HTK-ohjeeseen sitoutuneet tutkimusorganisaatiot ilmoittivat TENKille 43 uudesta hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilystä, joista kaksi koski ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetöitä.

Jokainen yksittäinen epäily selvitettiin siinä organisaatiossa, missä epäilyn alainen tutkimus tai opinnäyte oli tekeillä tai tehty.

TENKille saapuneiden ilmoitusten mukaan vuoden aikana saatettiin päätökseen 47 HTK-prosessia, joista osa oli alkanut jo edeltävinä vuosina. Näistä neljä koski ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetöitä, joista kahdessa todettiin vilppi, yhdessä piittaamattomuus ja yhdessä sekä vilppi että piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä.

Yliopistoissa ja muissa tutkimusorganisaatioissa tutkituista tapauksista kahdeksassa todettiin HTK-loukkaus, joista yhdessä oli kyseessä vilppi, viidessä piittaamattomuus ja kahdessa sekä vilppi että piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä.

Ilmoitetuista tapauksista 10:ssä asian käsittely oli lopetettu ilman päätöstä HTK-loukkauksesta (asian ei katsottu kuuluvan ko. organisaation toimivaltaan ja/tai HTK-ohjeen piiriin). Osassa tapauksia käsittely oli vielä vuoden lopussa kesken.

Todettujen HTK-loukkausten tapauslyhennelmät esitetään kohdassa 3.2.

TENKille ilmoitetut HTK-loukkausepäilyt ja todetut HTK-loukkaukset, lkm (suluissa YAMK-opinnäytteitä koskevien ilmoitusten lukumäärä)	2020	2019	2018	2017	2016
Tutkimusorganisaatioiden ilmoitukset uusista HTK-loukkausepäilyistä	43 (2)	34 (13)	40 (16)	21	20
Tutkimusorganisaatioissa päätökseen saadut HTK-prosessit, joissa todettiin HTK-loukkausepäily	6 (3)	13 (9)	12 (7)	1	2
Tutkimusorganisaatioissa päätökseen saadut HTK-prosessit, joissa todettiin HTK-loukkausepäily	9 (2)	6 (4)	7 (0)	4	1
Tutkimusorganisaatioissa päätökseen saadut HTK-prosessit, joissa ei todettu HTK-loukkausepäilyä	24 (0)	22 (6)	15 (0)	17	16

Taulukko 3: Tutkimuseettiselle neuvottelukunnalle ilmoitettujen HTK-loukkausepäilyjen ja todettujen HTK-loukkausepäilyjen lukumäärät vuosittain (suluissa YAMK-opinnäytteitä koskevien ilmoitusten lukumäärä).

3.2. Tutkimusorganisaatioissa todetut HTK-loukkaukset

Tapaus 1: Huolimattomuus tietokirjan lähdeviitteissä ei vakavuudeltaan yltänyt plagiointiin

Neljä humanistisen alan tutkijaa epäili yliopiston professori A:n ja dosentti B:n julkaiseman tietokirjan sisältävän plagiointia ja itsensä plagiointia. Epäilyn mukaan kirjaan oli luvottomasti lainattu sekä tekstiä eri lähteistä että kuvia kahden ilmoituksen tehneen tutkijan julkaisusta.

Yliopiston suorittamassa esiselvityksessä katsottiin, ettei tietokirjalta vaadita samanlaista tarkkuutta lähteiden suhteen kuin tutkimusjulkaisulta. Yliopisto päätti kuitenkin A:n ja B:n syyllistyneen piittaamattomuuteen hyvästä tieteellisestä käytännöstä, koska teoksessa oli suoria lainauksia ja valokuvia ilman asianmukaisia lähdemerkintöjä. Yliopiston mukaan teko ei kuitenkaan vakavuudeltaan yltänyt plagiointiin.

Tietokirjan tekijöistä B oli HTK-prosessin aikana ilmoittanut ottavansa vastuun kiistanlaisista tekstikohdista, jotka olivat hänen kirjoittamiaan. Yliopisto kuitenkin katsoi, että kirjan tekijöinä sekä A että B ovat yhtä lailla vastuussa sen sisällöstä.

Tapaus 2: Toisen kirjoittajan nimen jättäminen pois yhteisartikkeleista oli piittaamattomuutta

Yhteiskuntatieteiden alan professori A epäili tutkija B:n jättäneen hänen nimensä pois kahdesta tieteellisestä julkaisusta. Artikkelit oli lähetetty julkaisijalle ja hyväksytty julkaistavaksi molempien nimillä, mutta lopullisista kirjoittajalistauksista puuttui A:n nimi. B vetosi siihen, että A oli vain kommentoinut käsikirjoituksia eikä hänen kontribuutionsa siksi ollut riittävä tullakseen mainituksi kirjoittajana.

Yliopiston esiselvityksessä A:n kontribuutio julkaisuihin osoittautui kuitenkin kiistattomaksi. Yliopisto katsoi B:n syyllistyneen HTK-loukkaukseen pyytäessään julkaisijaa jättämään A:n nimen pois artikkeleista.

Koska B ei hyväksynyt esiselvityksen lopputulosta, yliopisto suoritti asiassa myös varsinaisen tutkinnan. Tutkintaryhmä päätyi samaan ratkaisuun kuin esiselvittäjä. Yliopisto päätti B:n syyllistyneen piittaamattomuuteen hyvästä tieteellisestä käytännöstä.

Ks. myös TENKin lausunto 2020:8.

Tapaus 3: Kandidaatintutkielman tulosten sisällyttäminen pro graduun oli itsensä plagiointia

Korkeakoulun opiskelijan epäiltiin sisällyttäneen osia kandidaatintutkielmastaan tarkastettavana olevaan pro gradu -tutkielmaansa. Esiselvityksessä perusteella korkeakoulu katsoi, että opinnäytetyössä oli julkaistu samoja tuloksia näennäisesti uusina eli opiskelijan todettiin syyllistyneen ns. itseplagiointiin. Opiskelija myönsi teon eikä asiaa ollut tarpeen selvittää varsinaisessa tutkinnassa.

Tapaus 4: Terveystesti perustui tutkimukseen, jota ei ollut vertaisarvioitu

Yliopisto sai vuonna 2017 HTK-ilmoituksen, jossa ulkomainen lääkäri A epäili, että yliopistonlehtori B:n ja hänen tutkimusryhmänsä kehittämä, terveystietoa tuottava testipaketti ei ollut luotettava, koska sen tieteellisiä perusteita ei ollut vertaisarvioitu. Kaupallistetun testin ainoa tieteellinen perustelu oli B:n yrityksen verkkosivuilla julkaistu artikkeli, jolla oli B:n lisäksi viisi muuta kirjoittajaa. Epäselvää oli myös se, oliko tutkimukselle hankittu tutkimusluvut ja olisiko sille pitänyt tehdä eettinen ennakoarviointi.

Tapauksen käsittely eteni yliopistossa varsinaiseen tutkintaan asti ja osoittautui niin haastavaksi, että tutkintaryhmä antoi asiassa useita loppuraportteja.

Päätöksessään yliopisto katsoi, että B ja toinen päävastuussa ollut tutkija C olivat kiistanalaisessa yhteisartikkelissa syyllistyneet vääristelyyn, tutkimustulosten tai -menetelmien huolimattomaan ja harhaanjohtavaan raportointiin sekä yleisön harhauttamiseen. Muut artikkelin kirjoittajat katsottiin syyttömiksi.

Tutkinta kesti lähes kolme vuotta. Yliopiston mukaan asian käsittelyä viivästyttivät mm. yritystoimintaan ja lääketieteen eettiseen ennakkoarvointiin liittyvät salassapitovaatimukset.

Tapaus 5: Tiedekunta jätti tutkimuseettiset ohjeet huomioimatta päättäessään teoksen toimittajista

Yhteiskuntatieteiden tutkija A teki vuonna 2017 yliopistolle HTK-ilmoituksen teoksesta, jonka toimittajana hänet olisi pitänyt mainita. Kyse oli tutkimushankkeen pohjalta laaditusta ohjekirjasta. Teoksen kokoajiksi merkityt kolme tutkijaa olisivat olleet valmiita lisäämään kokoajaksi myös A:n, mutta tiedekunnan antaman päätöksen mukaan vain tosiasiallisen toimityön tehneet henkilöt merkitään teoksen toimittajiksi.

TENKin asiassa antaman lausunnon (TENK 2019:19) jälkeen yliopisto suoritti asiassa varsinaisen tutkinnan. Yliopiston päätöksen mukaan A tuli siis mainita yhtenä teoksen kokoajista, koska HTK-ohje koskee myös muita kuin tieteellisiä julkaisuja, joiden sisältöön tutkija on työllään vaikuttanut. Samalla yliopisto muistutti tiedekuntaa ottamaan huomioon TENKin antamat ohjeet tekijyyttä koskevista päätöksissään. Teoksen kolmen muun kokoajan ei katsottu syyllistyneen HTK-loukkaukseen.

Tapaus 6: Tutkimuslaitos totesi plagioinnin mutta piti sitä tahattomana

Yritys X oli tehnyt vuonna 2019 HTK-ilmoituksen tutkimuslaitoksen tuottamasta asiakasraportista. (ks. TENKin toimintakertomuksen 2019 kohta 3.2., tapaus 4). Tutkimuslaitos ei käynnistänyt esiselvitystä, koska katsoi, ettei kyse ollut tieteellisestä julkaisusta. X oli tyytymätön päätökseen ja pyysi siitä lausuntoa TENKiltä.

TENKin ensimmäisen lausunnon (TENK 2019:10) jälkeen suoritettiin esiselvitys, jonka tuloksena raportin lähdeviittauksissa todettiin virhe. Päätös ei kuitenkaan yksiselitteisesti todennut raportin sisältävän plagiointia.

Yritys X oli edelleen tyytymätön sekä päätökseen että tutkimuslaitoksen suorittamaan HTK-prosessiin ja pyysi asiassa lausunnon TENKiltä. TENKin toisen lausunnon (TENK 2020:4) jälkeen tutkimuslaitos aloitti asiassa varsinaisen tutkinnan.

Päätöksessään tutkimuslaitos totesi plagioinnin tapahtuneen, mutta katsoi sen olleen tahatonta ja johtuneen huolimattomuudesta, puutteellisesta ohjeistuksesta ja tekijöiden virheellisistä käsityksistä siitä, mikä on oikea toimintatapa. Sen sijaan epäilyille tekijyyden manipuloinnista, raportin johtopäätösten vääristelystä, asiantuntijuuden puutteesta tai raportin puolueellisuudesta ei löydetty perusteita.

Tapaus 7: Pro gradussa havaittiin puutteellisia lähdeviittauksia, itseplagiointia ja plagiointia

Humanististen tieteiden alan maisterin pro gradu -tutkielman epäiltiin sisältävän plagiointia. Epäilyilmoitus perustui ulkomaisen aikuiskoulutuskeskuksen antamaan tietoon. Yliopisto suoritti asiassa esiselvityksen ja totesi opinnäytteen sisältävän kyseisen koulutuskeskuksen aineistoja ilman asianmukaisia lähdeviittauksia. Maisterin todettiin syyllystyneen piittaamattomuuteen, joka ilmeni puutteellisina lähdeviittauksina ja itseplagiointina sekä vilppiin, joka ilmeni pienimuotoisena plagiointina.

Tapaus 8: Jatko-opinnot kahdessa eri yliopistossa samankaltaisella tutkimussuunnitelmalla oli piittaamattomuutta

Yhteiskuntatieteiden alan väitöskirjatutkijan epäiltiin menetelleen hyvän tieteellisen käytännön vastaisesti hakiessaan ja tullessaan hyväksytyksi jatko-opiskelijaksi hyvin samankaltaisella tutkimussuunnitelmalla sekä suomalaiseseen että ulkomaiseen yliopistoon. Väitöskirjatutkija oli myös julkaissut omissa nimissään artikkelin, jonka epäiltiin sisältävän osia vielä julkaisemattomasta yhteisartikkelista. Epäilyilmoitus perustui yhteisartikkelin kahden muun kirjoittajan antamiin tietoihin. Nämä työskentelivät ulkomaisessa yliopistossa väitöskirjatutkijan ohjaajina mutta eivät itse halunneet osallistua HTK-prosessiin Suomessa.

Esiselvityksen perusteella yliopisto päätti väitöskirjatutkijan syyllystyneen piittaamattomuuteen hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Asiaa lievensi se, etteivät tutkimussuunnitelmat olleet identtiset, vaikka väitöskirjatutkijan olisikin pitänyt informoida ohjaajaansa Suomessa opintojen aloittamisesta myös toisessa yliopistossa. Artikkelin osalta yliopisto suositti, että ulkomaisen yliopiston ohjaajien nimet mainittaisiin väitöskirjassa sopivalla tavalla.

Loput vuonna 2020 TENKille ilmoitetut tutkimusorganisaatioissa todetut HTK-loukkaukset koskivat ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetöissä todettua plagiointia.

3.3. TENKiltä pyydetty ja TENKin antamat HTK-lausunnot

Vuonna 2020 TENK vastaanotti 14 hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyjen tutkintaprosesseihin liittyvää ja 9 muuta lausuntopyyntöä. TENK antoi yhteensä 13 HTK-lausuntoa.

TENKin lausunnot, lkm (suluissa YAMK-opinnäytteitä koskevien lausuntopyyntöjen ja lausuntojen lukumäärä)	2020	2019	2018	2017	2016
Vastaanotetut HTK-prosessiin liittyneet uudet lausuntopyynnöt	14 (2)	23 (10)	16 (2)	9	9
Annetut HTK-prosessiin liittyneet lausunnot; mukana myös eri lausuntopyyntöjä kuin ed. kohdassa	13 (0)	22 (12)	9 (0)	10	8
Muut kuin HTK-prosessiin liittyneet asiantuntijalausunnot	7	1	2	1	1

Taulukko 4: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan lausuntojen lukumäärä vuosittain (suluissa YAMK-opinnäytteitä koskevien lausuntopyyntöjen ja lausuntojen lukumäärä).

Lyhennelmät TENKin vuonna 2020 antamista HTK-lausunnoista:

Lausunto 1 (TENK 2020:1): Yksittäiseen tutkimukseen viittaamatta jättäminen ei ollut vääristelyä ja rahoituslähteet oli ilmoitettu asianmukaisesti

Luonnontieteen alan tohtori A epäili, että erään tutkimuslaitoksen tutkijat ja johtajat olivat syyllistyneet tutkimustulosten vääristelyyn tai piittaamattomuuteen hyvästä tieteellisestä käytännöstä, kun he olivat jättäneet viittaamatta hänen vuonna 2007 julkaistuun väitöskirjaansa. A epäili, että tutkijoiden riippumattomuus oli vaarantunut alan teollisuuden rahoituskytkösten tähden.

TENKin lausunnot 2020:2 ja 2020:3 liittyvät samaan asiakokonaisuuteen.

TENKin näkemyksen mukaan yksittäiseen tutkimukseen viittaamatta jättäminen ei ole sellaista HTK-ohjeessa kuvattua havaintojen vääristelyä ilmenevää vilppiä, joka täyttäisi HTK-loukkauksen tunnusmerkit.

Muiden tutkijoiden osuuden vähättely julkaisuissa voisi HTK-ohjeen mukaan olla myös piittaamattomuutta hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Mutta jotta tällaisessa tapauksessa voitaisiin todeta HTK-loukkaus, tulisi epäillyn tutkijan toiminnan osoittaa piittaamattomuuden tunnusmerkkien lisäksi törkeää laiminlyöntiä ja holtittomuutta tutkimuksen teon eri vaiheissa.

TENKille toimitetun aineiston perusteella tutkimuslaitoksen tutkijoiden tai johdon toiminnasta ei voinut päätellä mitään sellaista törkeänä laiminlyöntinä ilmenevää piittaamattomuutta, jota voisi tulkita HTK-loukkauksena. Epäillyt tutkijat olivat myös ilmoittaneet rahoituslähteet tulosten julkaisun yhteydessä. TENKin näkemyksen mukaan tutkijoiden riippumattomuus ei ollut minkään rahoittajan toimesta vaarantunut.

Lausunto 2 (TENK 2020:2): Väitöksen viivästyminen ei ollut tutkijan työn tahallista viivyttämistä.

Luonnontieteen alan tohtori A epäili, että erään yliopiston emeritusprofessori B olisi vuosien 2005 ja 2006 välillä vaikeuttanut hänen väitöstyönsä valmistumista ja tällä tavoin estänyt hänen tutkimuksensa tulosten julkistamisen.

TENKin lausunnot 2020:1 ja 2020:3 liittyvät samaan asiakokonaisuuteen.

Kun arvioidaan, onko hyvän tieteellisen käytännön loukkaus tapahtunut, tulee arvioinnissa soveltaa tapahtuma-aikana voimassa ollutta HTK-ohjetta. Tapauksessa tuli siis soveltaa TENKin HTK-ohjetta vuodelta 2002.

Toisen tutkijan työn tahallinen viivyttäminen ja vaikeuttaminen mainitaan vuoden 2002 ohjeessa tiedeyhteisön kannalta haitallisena ja tuomittavana. HTK-menettelyä sovelletaan ohjeen mukaan tapausten tutkimiseen kuitenkin ainoastaan silloin, jos toimintaa voidaan pitää myös hyvän tieteellisen käytännön loukkauksena. Tekijän toiminnan olisi tällöin osoitettava myös törkeää laiminlyöntiä.

TENKille toimitetun aineiston valossa ei voitu päätellä, että B olisi pyrkinyt tahallaan viivyttämään A:n työn valmistumista. Asiassa ei tuotu muutoinkaan esiin mitään sellaista B:n toimintaan liittyvää törkeää laiminlyöntiä tai holtittomuutta, joka antaisi aiheen tarkastella asiaa HTK-loukkauksena.

Lausunto 3 (TENK 2020:3): Yksittäiseen tutkimukseen viittaamatta jättäminen ei ollut vääristelyä tai piittaamattomuutta

Luonnontieteen alan tohtori A epäili, että erään yliopiston tutkijat ja johtajat olivat syyllistyneet tutkimustulosten vääristelyyn tai piittaamattomuuteen hyvästä tieteellisestä käytännöstä, kun he olivat jättäneet viittaamatta hänen vuonna 2007 julkaisuun väitöskirjansa. TENKin lausunnot 2020:1 ja 2020:2 liittyvät samaan asiakokonaisuuteen.

A:n mukaan hänen väitöskirjansa tutkimustulokset oli jätetty lähes täysin tai täysin huomioimatta seitsemässä tutkijoiden yhteisjulkaisussa. Hän epäili tutkijoita sekä vääristelyä että piittaamattomuudesta.

TENKin näkemyksen mukaan se, että epäillyt tutkijat eivät olleet A:n tulkinnan mukaan julkaisuissaan riittävästi huomioineet hänen väitöskirjansa tuloksia, ei täyttänyt vääristelynä ilmenevän vilpin tunnusmerkkejä. Tutkijoiden toiminta ei myöskään osoittanut törkeää huolimattomuutta tai holtittomuutta tutkimuksen teon eri vaiheissa, eivätkä piittaamattomuuden tunnusmerkit näin ollen täyttyneet.

Lausunto 4 (TENK 2020:4): Asiakasraporttiin kohdistuneessa HTK-epäilyssä tuli käynnistää varsinainen tutkinta

Yritys X epäili, ettei tekniikan alan tutkijoiden kirjoittama raportti ollut puolueeton. Raporttia oli käytetty asiantuntijalausuntona yrityssalaisuuden rikkomiseen liittyneessä oikeudenkäynnissä, jossa X oli osapuolena. Lisäksi X epäili, että raportin kirjoittajaluetteloa oli paisuteltu ja että raportissa esiintyi plagiointia.

TENKin ensimmäisen lausunnon (TENK 2019:10) jälkeen tutkimuslaitos suoritti asiassa esiselvityksen. X:n mukaan esiselvityksessä ei kuultu kaikkia epäiltyjä eikä toimitusjohtajan päätöksessä todeta plagiointia eikä yksilöidä, ketkä siihen ovat syyllistyneet.

TENKin näkemyksen mukaan kaikkien kirjoittajalistaan merkittyjen henkilöiden kontribuutio tuli selvittää sillä kaikki julkaisun kirjoittajaluettelossa mainitut henkilöt ovat yhdessä vastuussa julkaisun sisällöstä, ellei julkaisussa toisin ilmoiteta. HTK-prosessin päätöksessä tulee todeta mahdollinen piittaamattomuus tai vilppi sekä tieto siitä, kuka tai ketkä siihen ovat syyllistyneet. Asiassa oli näin ollen käynnistettävä HTK-ohjeen mukainen varsinainen tutkinta.

Lausunto 5 (TENK 2020:5): Yliopisto menetteli HTK-ohjeen mukaisesti, kun se lähetti tutkinnan loppuraportin ainoastaan rahoittajan tietoon

Tutkija A oli tyytyväinen yliopiston suorittaman HTK-prosessin lopputulokseen, jossa tutkija B:n todettiin syyllistyneen vilppiin (plagiointiin) kopioimalla hänen tutkimussuunnitelmaansa rahoitushakemuksessa. A oli kuitenkin tyytymätön tapaan, jolla yliopisto julkisti HTK-tutkintaryhmän loppuraportin sekä niihin korjaaviin toimenpiteisiin, jotka yliopisto oli ilmoittanut tekevänsä asiassa. A ei pystynyt enää hyödyntämään anastettua tutkimussuunnitelmaansa eikä siinä esitettyjä ideoita, joille oli myönnetty rahoitus.

Asia liittyy samaan asiakokonaisuuteen kuin TENKin lausunto 2019:18.

Kun HTK-prosessissa todetaan vilppi, HTK-ohje linjaa, että tutkintaraportin johtopäätökset tulee julkistaa mahdollisuuksien mukaan ainakin siinä julkaisukanavassa, missä vilpillisen tutkimuksen tulokset on julkaistu. A:n plagioitu teksti oli julkaistu rahoittajalle lähetetyssä salassapitovelvollisuuden alaisessa tutkimussuunnitelmassa. Tekstiä ei ollut julkaistu missään muualla.

TENKin mukaan yliopisto menetteli siis HTK-ohjeen mukaisesti, kun se lähetti tutkinnan loppuraportin ja rehtorin päätöksen ainoastaan rahoittajan tietoon eikä julkaissut sitä laajemmin. Mahdollisen HTK-loukkauksen seuraamuksista päättäminen oli HTK-tutkinnan hoitaneen yksikön vastuulla.

Lausunto 6 (TENK 2020:6): Väitöskirjan esitarkastuksen estämiseen ei liittynyt HTK-loukkausta

Lääkieteen jatko-opiskelija A katsoi, että hänen väitöskirjansa ohjaaja B ja osaston johtaja C olivat tieteellisestä auktoriteettiasemastaan käsin estäneet hänen väitöskirjansa etenemisen esitarkastukseen vetoamalla virheellisiin vaatimuksiin ja lupauksiin. Koska myös yliopiston tohtoriohjelmassa oli menetelty samoin, A piti tätä häneen kohdistuneena vainoamisena.

A oli tyytymätön yliopiston päätökseen, jonka mukaan asiassa ei ollut syyllistytty HTK-loukkaukseen.

TENK tarkasteli A:n epäilyä siltä osin, olisivatko kyseeseen voineet tulla HTK-ohjeessa määritellyt *muut vastuuttomat menettelyt* kuten toisen tutkijan työn viivyttäminen tai vaikeuttaminen. Esimerkiksi näkemysero tutkimuksen tieteellisyydestä tai arvioinnista ei TENKin mukaan loukkaa hyvää tieteellistä käytäntöä.

TENKin tietoon ei kuitenkaan saatettu mitään sellaista A:n väitöskirjaprosessiin kohdistunutta, vakavaksi tulkittavaa vastuutonta menettelyä, että asiassa olisi pitänyt ryhtyä tarkastelemaan HTK-loukkausten tunnusmerkkien täyttymistä. Lausunnossaan TENK katsoikin, että yliopisto oli tutkinut A:n esittämän HTK-loukkausepäilyn TENKin ohjeiden mukaisesti.

Lausunto 7 (TENK 2020:7): Vaikka eettinen ennakoarviointi olisi saattanut olla tarpeen, ei teko ollut törkeä tai holtiton

Dosentti A katsoi, että humanistisen alan hankkeessa toteutetut haastattelut oli tehty osittain tavalla, joka saattoi aiheuttaa tutkittaville henkistä haittaa. Hän oli itse toiminut hankkeessa tutkijana. Lisäksi hän epäili, että professori B oli harhauttanut esiselvittäjää toimittamalla selvitykseen muunnellun kyselylomakkeen.

TENK katsoi lausunnossaan 2018:9, että yliopiston oli suoritettava varsinainen tutkinta sen selvittämiseksi, olisiko tutkimushankkeelle tullut tehdä ihmistieteen eettinen ennakoarviointi ennen aineistonkeruuta. Oli myös selvítettävä, kumpaa kyselylomakkeen versiota tutkimuksessa käytettiin ja olivatko HTK-loukkauksen tunnusmerkit tässä yhteydessä täyttyneet.

TENKille toimitetun aineiston perusteella oli riidatonta, että kyselylomakkeen versiot poikkesivat toisistaan. Tästä ei kuitenkaan ollut mahdollista päätellä, että B:n toiminta olisi ollut tahallista tai törkeällä tavalla huolimatonta.

TENKille toimitetun aineiston perusteella oli mahdollista, että tietoon perustuvan suostumuksen periaate ei tutkimuksessa kaikilta osin toteutunut ja tutkimukselle olisi tullut tehdä eettinen ennakoarviointi ennen aineistonkeruuta. B:n toiminnassa ei kuitenkaan voitu osoittaa sellaista törkeää huolimattomuutta tai holtittomuutta tutkimuksen teon eri vaiheissa, että piittaamattomuuden tunnusmerkit olisivat täyttyneet.

Yleisellä tasolla TENK muistutti lausunnossaan, että Suomessa ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi on keskeinen osa tieteen itsesääntelyjärjestelmää. Aina kun tutkimus kohdistuu ihmisiin, tutkijan vastuulla on tieteenalasta riippumatta huolehtia, että tutkimuksen eettiset riskit ja suunnitellut toimintatavat haittojen ja vahinkojen välttämiseksi käsitellään jo tutkimussuunnitelmassa. TENKin ohjeisiin sitoutuneen organisaation vastuulla on työnantajana huolehtia siitä, että sen tiedeyhteisöön kuuluvat tutkijat tuntevat tutkimusetiikkaan ja eettiseen ennakoarviointiin liittyvät ohjeet ja suositukset ja että he noudattavat niitä.

Lausunto 8 (TENK 2020:8): Esteellisyydestä, ilkkivaltaisuudesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä HTK-prosessissa

Professori A:n yhteiskuntatieteiden alan tutkimusryhmässä työskenteli ulkomainen tutkija B, joka oli vierailevana tutkijana yliopistolla X. A:n tekemän HTK-loukkausepäilyilmoituksen mukaan A ja B olivat yhteisymmärryksessä kirjoittaneet useita yhteisiä tieteellisiä artikkeleita, kunnes B oli A:n tietämättä pyytänyt poistamaan A:n nimen kahden tieteellisen artikkelin kirjoittajaluettelosta käsikirjoituksen arviointiprosessin aikana.

Varsinaisen HTK-tutinnan perusteella X:n rehtori katsoi, että julkaistessaan kyseiset artikkelit omissa nimissään B oli syyllistynyt piittaamattomuuteen hyvästä tieteellisestä käytännöstä, nimittäin muiden tutkijoiden vähättelyyn julkaisuissa.

Lausuntopyynnössään B toi esiin tyytymättömyytensä tapaan, jolla X suoritti HTK-prosessin. Hänen mukaansa rehtoraatin ja tutkintaryhmän jäsenet olivat läheisten ystävyys- ja yhteistyösuhteidensa vuoksi jäävejä (*conflict of interest*) arvioimaan A:n tekemää HTK-ilmoitusta.

TENKin mukaan esteellisyyttä HTK-prosessissa ei kuitenkaan aiheuta esimerkiksi työoveruus tai jäsenyys samassa hallinnollisessa yliopiston elimessä, ellei tähän samalla liity myös jokin muu sidonnaisuus kuten merkittävät yhteiset tutkimushankkeet. Lisäksi tutkijoiden olisi tullut itse ilmoittaa mahdollisesta esteellisyydestään suhteessa tutkittavaan asiaan tai henkilöihin.

Koska B oli työskennellyt yliopistolla X henkilökohtaisella, kansainvälisellä tutkimusapurahalla, hän katsoi, että hänen asiansa olisi tullut tutkia yhteistyössä apurahan myöntäneen maan TENKiä vastaavan tahon kanssa. TENKin mukaan näin ei kuitenkaan ollut: Suomen ulkopuolelta hallinnoiduissa kansainvälisissä tutkimuskonsortioissa mukana oleviin, Suomessa työskenteleviin tutkijoihin voidaan erityistapauksissa soveltaa paitsi TENKin kansallista ohjetta myös hallinnoivan

kansainvälisen organisaation soveltamaa *code of conduct* -ohjetta. TENKin mukaan B:n vierailevan tutkijan pestiä ei voinut rinnastaa HTK-ohjeessa tarkoitettuun kansainväliseen tutkimuskonsortioon, joten X oli ollut asiassa (yksin) toimivaltainen.

Uutena asiana lausuntopyynnössään TENKille B esitti, että tehdessään hänestä HTK-ilmoituksen A oli syyllistynyt perättömään ja ilkivaltaiseen ilmiantoon HTK-loukkauksesta. TENKin mukaan näin ei ollut, koska A:lla oli kiistatta selkeät perusteet pyytää, että X tutkisi asian HTK-prosessissa.

Koska A:lla ja B:llä oli eriävä näkemys siitä, oliko A:n kontribuutio ollut riittävä kirjoittajuuteen kiistanalaisissa julkaisuissa, TENK antoi yliopistolle huomautuksen. Yliopiston on jatkossa huolehdittava siitä, että kirjoittajuuden ja tekijyyden periaatteista sovitaan työntekijöiden ja muiden osapuolten kesken ennen julkaisuprosessia. Tähän tutkimusorganisaatioita velvoittaa myös TENKin suositus *Tieteellisten julkaisujen tekijyydestä sopiminen*.

Ks. myös todetut HTK-loukkaukset, tapaus 2.

Lausunto 9 (TENK 2020:9): Varsinainen tutkinta oli tarpeen, koska puutteellisen anonymisoinnin lisäksi epäiltiin ilmoitettua vakavampaa HTK-loukkausta

Yliopisto X:n professori A epäili, että yliopisto Y:n professori B ja tutkija C olivat syyllistyneet yhteiskuntatieteellisessä artikkelissaan tutkittujen henkilöiden puutteelliseen anonymisointiin ja tutkimuksen jakamiseen ilman tietoon perustuvaa suostumusta. Artikkelissa kuvattiin yliopisto X:n työyhteisöä, jonka jäsen C oli aikaisemmin ollut.

Yliopisto X:n suorittamassa HTK-esiselvityksessä todettiin kirjoittajien syyllistyneen piittaamattomuuteen, joka ilmeni tutkimustulosten ja käytettyjen menetelmien huolimattomana raportointina sekä tiedeyhteisön harhaanjohtamisena. Julkaisun katsottiin sisältäneen myös sepittämistä sekä toisen tutkijan työn epäasiallista vaikeuttamista, koska tutkittavat henkilöt olivat itsekin tutkijoita.

Lausuntopyynnössään B esitti, että X ei ollut toimivaltainen suorittamaan HTK-prosessia, koska sekä B että C olivat Y:n palveluksessa epäilyn alaisen julkaisun laatimisen aikaan. B kiisti HTK-prosessin lopputuloksen myös siksi, että esiselvityksessä ei ollut ymmärretty heidän tutkimusmenetelmänsä. Lisäksi B toi esiin, että kyseessä ei ollut tieteellinen artikkeli vaan essee, jota HTK-ohje ei koske.

Lausunnossaan TENK totesi, että X oli oikea taho tutkimaan asian, koska C oli kuulunut X:n tiedeyhteisöön aikana jolloin epäilyksenalaisen tutkimuksen aineistoa oli kerrytetty. Koska epäillyt eivät olleet hyväksyneet esiselvityksen lopputulosta ja koska esiselvityksessä todettiin alkuperäistä epäilyä vakavampi HTK-loukkaus, tuli asiassa TENKin mukaan käynnistää varsinainen HTK-tutkinta.

Tässä vaiheessa TENK ei ottanut lainkaan kantaa siihen, syyllistyivätkö B ja C mahdollisesti piittaamattomuuteen ja/tai vilppiin.

Lausunto 10 (TENK 2020:10): HTK-epäilyn tuominen julkisuuteen prosessin ollessa kesken ei loukannut hyvää tieteellistä käytäntöä

Humanistisen alan dosentti A oli ollut epäiltynä HTK-loukkauksesta. Epäilyilmoituksen tekijät olivat käyneet asiasta keskustelua sosiaalisessa mediassa ennen HTK-prosessin päättymistä. A:n mukaan epäilyn esittäjien menettely oli ollut epäeettistä ja epäillyille aiheutuneilta kielteisiltä seurauksiltaan suhteetonta.

Sananvapaus ja siihen liittyvä tieteellinen, voimakkainkin sanakääntein toteutettu kritiikki on keskeinen tieteen perusoikeus. TENKin näkemyksen mukaan tutkijoiden tulee kuitenkin noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä myös tiedeyhteisön ulkopuolisissa vuorovaikutustilanteissa, mukaan lukien sosiaalisessa mediassa, jos asiayhteys liittyy heidän opetus- tai tutkimusalaansa. Tutkijan tulee julkisissa esiintymisissään käyttää sananvapauttaan hyvän tieteellisen käytännön puitteet huomioiden, kun käsiteltävä asia liittyy hänen tutkimustyöhönsä tai rooliinsa tutkijana.

TENKille toimitetun aineiston perusteella epäiltyjen tutkijoiden sosiaalisessa mediassa julkaisemissa teksteissä oli kohtia, jotka vastuuttomuuden näkökulmasta koettelivat hyvän tieteellisen käytännön rajoja. Vastuuton toiminta ei kuitenkaan ole ollut niin vakavaa, että se olisi täyttänyt HTK-loukkauksen tunnusmerkit.

Vaikka tutkimuseettisen epäilyn tuominen julkisuuteen HTK-prosessin ollessa kesken ei sellaisenaan loukannut hyvää tieteellistä käytäntöä, julkinen keskustelu ei saa vaarantaa HTK-prosessin puolueettomuutta, oikeudenmukaisuutta ja asianosaisten oikeusturvaa.

Ks. myös todetut HTK-loukkaukset, tapaus 1.

Lausunto 11 (TENK 2020:11): Opetuksen vapaus kuului yliopistojen autonomian piiriin, opetus ei ollut vastuutonta

Opiskelija A epäili, että humanistisen alan tohtorikoulutettavat B ja C olivat esittäneet opintojaksolla opetuksessaan epäasiallista oppimateriaalia. Lisäksi hän katsoi, että opiskelijoille opintojaksolla esitetty vaatimus kurssitöiden ja keskustelujen luottamuksellisuudesta oli julkisuuslain vastaista.

TENK ei lausunnoissaan ota kantaa yliopisto-opetuksen menetelmiin tai tieteelliseen sisältöön. Tutkimuksen ja opetuksen vapaus kuuluvat yliopistojen autonomian piiriin eikä TENKillä ole toimivaltaa opetuksen sisältöön liittyvissä kysymyksissä. Julkisuuslain tai tekijänoikeuslain soveltaminen yliopisto-opetukseen ei kuulu TENKin toimialaan eikä TENK näin ollen lausunut näistä.

Tutkijoiden on kuitenkin noudatettava hyvää tieteellistä käytäntöä toimiessaan opettajina ja ohjaajina. Käytännöt koskevat tutkimustoiminnan ohella opetusmateriaaleja.

TENK ei katsonut B:n ja C:n käyttämien tai tuottamien opetusmateriaalien täyttäneen HTK-loukkauksena pidettävän piittaamattomuuden tunnusmerkistöä. Sen sijaan osapuolilla oli näkemys ero opetuksessa käytetyn aineiston tieteellisyydestä. HTK-ohjeen mukaan aidot tieteelliset tulkinta- ja arviointierimielisyydet ovat osa tieteellistä keskustelua eivätkä loukkaa hyvää tieteellistä käytäntöä.

Lausunto 12 (TENK 2020:12): Yli 20 vuotta vanhaan pro gradu -tutkielmaan kohdistunutta epäilyä ei tarvinnut tutkia

A epäili, että B:n vuonna 1997 hyväksytty humanistisen alan pro gradu -tutkielma sisälsi vääristelyä, sepittämistä ja plagiointia. Yliopisto X:n rehtori ei käynnistänyt asiassa HTK-prosessia, sillä epäilyilmoitus kohdistui opinnäytetyöhön, joka oli laadittu ja hyväksytty noin 23 vuotta sitten.

TENKin HTK-ohjeen mukaan organisaatio voi jättää HTK-prosessin käynnistämättä, jos väitetystä loukkauksesta on kulunut niin pitkä aika, että sen selvittämisellä ei ole vaikutusta tutkimuseettisesti kestävien käytäntöjen, tutkimuksen laadun varmistamisen tai muiden oikeusturvan kannalta.

TENKin näkemyksen mukaan X:n rehtori käytti HTK-ohjeen hänelle suomaa harkintavaltaa siinä, miten pitkän ajan jälkeen ja millaisen perustellun syyn vuoksi HTK-esiselvitys voidaan pro gradu -työn osalta jättää käynnistämättä.

Lausunto 13 (TENK 2020:13): Tausta-aineiston tuottaminen ei oikeuttanut tutkimusraportin kirjoittajuuteen

Tutkimuslaitos X julkaisi yhteiskuntatieteiden alaan liittyvän vuosiraportin, jonka kannessa oli tutkijoiden A ja B nimet. Samassa tutkimuslaitoksessa toimiva tutkija C katsoi, että hänen samaa aihepiiriä tutkineen tutkimusryhmänsä asiantuntijuus oli ohitettu, koska heitä ei mainittu kyseisen raportin kirjoittajina. Näin ollen A olisi syyllistynyt piittaamattomuuteen, joka ilmeni sekä muiden tutkijoiden vähättelynä että puutteellisena viittaamisena C:n tutkimusryhmän aikaisempiin tutkimustuloksiinsa.

Vastineessaan epäilyyn A kertoi, että julkaisun kannessa oli X:n vallitsevan käytännön mukaisesti niiden henkilöiden nimet, jotka antavat asiasta lisätietoja. X suoritti asiassa esiselvityksen, jonka mukaan HTK-loukkausta ei ollut tapahtunut.

Sekä HTK-ohjeen että TENKin tekijyyssuosituksen mukaan asianosaisten kesken on etukäteen sovittava, keiden nimet laitetaan tutkimusjulkaisun kirjoittajaluetteloon ja miten muunlainen tekijyys julkaisuun merkitään. Ellei toisin mainita, TENKin mukaan julkaisujen kirjoittajiksi oletetaan ne henkilöt, joiden nimet on merkitty julkaisun etukäteen.

TENKin mukaan tapauksessa jäi epäselväksi, oliko A:n ja B:n alkujaan ajateltu toimivan kiistanalaisen raportin tekijöinä, toimittajina vai pelkästään lisätietojen antajina. Piittaamattomuuden kriteerit

eivät kuitenkaan täyttyneet, koska raportin laadintaan ei tämän lisäksi tullut ilmi esimerkiksi törkeitä laiminlyöntejä. Lisäksi X oli korjannut julkaisukäytäntöjään TENKin ohjeiden mukaisiksi välittömästi sen jälkeen, kun C oli tehnyt asiasta HTK-epäilyilmoituksen.

4 | IHMISTIETEIDEN EETTINEN ENNAKKOARVIOINTI

TENK koordinoi ihmistieteiden alan tutkimuksen eettisen ennakkoarvioinnin toimintaa Suomessa ja edistää alueellisten ja organisaatiokohtaisten ihmistieteiden eettisten toimikuntien yhteistyötä. Toimikuntien tehtävänä on antaa tutkijoiden pyynnöstä ennakkoarviointilausuntoja tutkimussuunnitelmien eettisyydestä ja muista tutkimukseen sisältyvistä riskeistä. Arvioinnin perustana on TENKin laatima ohje *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa (2019)*, jonka noudattamiseen organisaatiot ovat sitoutuneet. Ohje on laadittu yhdessä tiedeyhteisön kanssa.

TENKin toimisto seuraa ennakkoarvioinnin tilannetta keräämällä vuosittain tietoa toimikuntien käsittelemistä tapauksista ja ylläpitää toimikuntien yhteystietolistaa. Ihmistieteiden eettiseen ohjeeseen oli sitoutunut vuoden 2020 lopussa yhteensä 75 organisaatiota.

Pandemiavuosi näkyi sitoutuneiden organisaatioiden antamien tietojen mukaan muun muassa siinä, että osa toimikunnista sai uudestaan arvioitavakseen tutkimussuunnitelmia, joihin oli tehty koronatilanteen vuoksi tutkimusasetelman muutoksia.

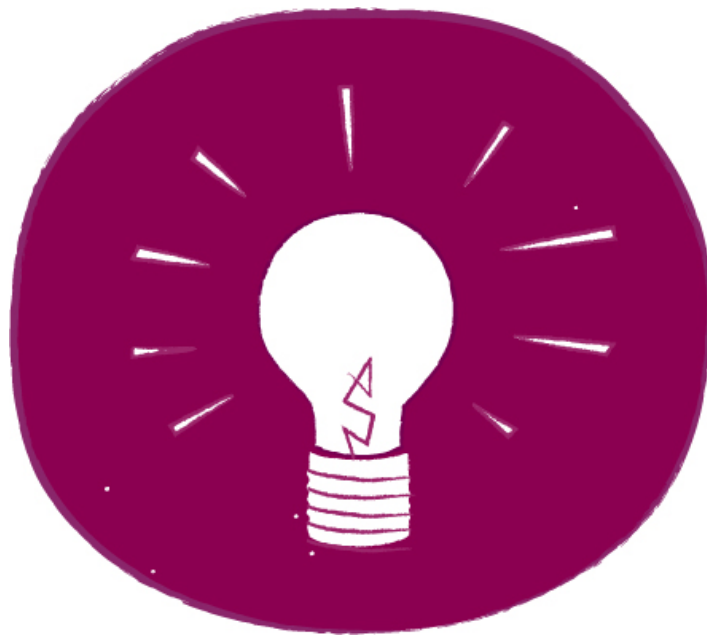
Tietoisuus lausuntopyynnön tarpeesta on yhä selkeästi noussut. Tietosuojaan ja aineistonhallintaan liittyvät kysymykset ovat entistä paremmin tutkijoiden hankkeissa esillä. Hankkeet ovat kuitenkin usein monitieteisiä ja kansainvälisiä, mikä lisää toimikuntien työmäärää merkittävästi. Myös muuttuneen tietosuojalainsäädännön vaatimukset työllistävät edelleen eettisiä toimikuntia ja yhteistyö organisaation tietosuojavastaavien ja lakimiesten kanssa pidetään tarpeellisena. TENKin vuonna 2019 uudistunutta ohjetta kuitenkin kiitettiin selkeänä ja sekä neuvonta- että arviointityötä helpottavana.

Toimikunnilta pyydetään lausuntoa usein julkaisijan vaatimuksesta myös tapauksissa, joissa eettistä ennakkoarviointia ei TENKin ohjeiden mukaan vaadita. Tällöin lausunnonpyytäjälle on voitu antaa vain kuvaus Suomen järjestelmästä, jonka tutkija voi halutessaan toimittaa esimerkiksi lehdelle. Näitä tilanteita varten TENKin sivuilla on ladattavissa mallipohja sitoutuneiden organisaatioiden käyttöön.

TENK järjesti 5.12.2020 verkossa keskustelutilaisuuden ihmistieteiden eettisen ennakkoarvioinnin toimikunnille. (LIITE 5)

IHMISTIETEIDEN EETTISTEN TOIMIKUNTIEN KÄSITTELEMÄT TAPAUKSET, LKM	2020	2019	2018	2017	2016
Eettisen ennakoarvioinnin lausuntopyynnöt	432	432	468	412	392
Eettisten toimikuntien antamat lausunnot	395	389	457	385	324
Kielteinen lausunto ²	7	0	13	27	24
Lausuntoa ei ole annettu (ennakoarviointia ei katsottu tarpeelliseksi tai lausuntopyyntö ohjattu toiseen toimikuntaan)	21	36	26	35	41
TENKin seurantakyselyyn vastanneet organisaatiot	25	27	24	30	25

Taulukko 5: Ihmistieteiden eettisten toimikuntien käsittelemien tapausten lukumäärä vuosittain.

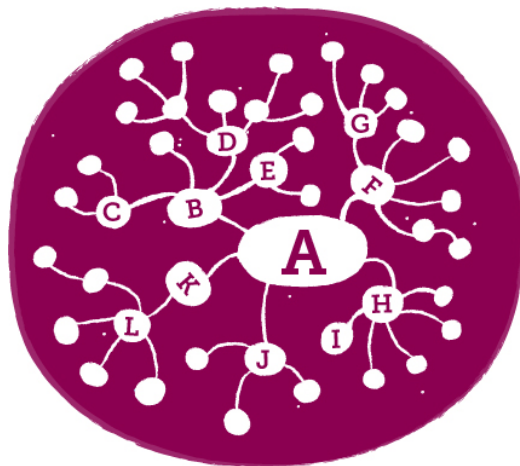

² Vuonna 2019 ja sen jälkeen kielteisellä lausunnolla tarkoitetaan, että ei voitu antaa puoltavaa lausuntoa lainkaan tai tutkimussuunnitelmaan vaadittuja korjauksia ei ole tehty tai lausuntopyyntöön pyydettyä lisämateriaalia ei ole toimitettu. Ennen vuotta 2019 lukumääriin sisältyy myös tapauksia, joissa lausuntopyyntö on palautettu ehdottomin korjausvaatimuksin.

5 | KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

TENKin pääsihteeri Sanna-Kaisa Spooft toimii Euroopan kansallisten tutkimuseettisten toimistojen verkosto ENRIO:n (European Network of Research Integrity Offices) puheenjohtajana kaudella 2018–2021. Spooft toimii myös ENRIO:n whistleblowing-työryhmän vetäjänä. ENRIO-verkostossa oli vuoden 2020 lopussa 32 jäsenorganisaatiota 24 Euroopan maasta.

Marraskuussa 2020 ENRIO rekisteröitiin Belgian oikeusjärjestelmässä toimivaksi, voittoa tavoittelemattomaksi yhdistykseksi European Network of Research Integrity Offices (ENRIO) vzw. TENK kuuluu ENRIO-yhdistyksen perustajajäseniin 15 muun eurooppalaisen kansallisen tason tutkimuseettikatoimijan kanssa. TENK vastasi yhdistyksen rekisteröintiin liittyvistä käytännön toimista yhdistyksen ensimmäisenä puheenjohtajaorganisaationa.

ENRIO-yhdistyksen luomisen lisäksi TENKin puheenjohtajakauden toinen päätavoite oli joka toinen vuosi järjestettävän eurooppalaisen tutkimuseettikongressin perustaminen ja vakiinnuttaminen. Koronapandemian vuoksi syksyllä 2020 suunniteltu ensimmäinen ENRIO:n kongressi, ENRIO 2020 Congress on Research Integrity Practice, päätettiin siirtää vuodelle eteenpäin. ENRIO 2021 -kongressi järjestään TENKin vetovastuulla yhdessä ENRIO:n ja Aalto-yliopiston kanssa verkkotapahtumana syksyllä 2021.

Keväällä 2020 ENRIO antoi yhteisen julkilausuman, jonka mukaan hyvän tieteellisen käytännön noudattaminen on myös COVID-19-kriisin aikana ensiarvoisen tärkeää, sillä kriisiä koskevassa päätöksenteossa tarvitaan tieteelliseen näyttöön perustuvaa, luotettavaa tutkimustietoa. Esimerkiksi ENRIO:n vakiintunut yhteistyökumppani, lääketieteen eurooppalaisten kansallisten neuvottelukuntien verkosto EUREC julkaisi sen verkkosivuillaan. Myös TENK julkaisi lausuman suomeksi verkkosivuillaan.

TENKin puheenjohtaja ja sihteeristö tekivät vuoden aikana vain yhden ulkomaan kokousmatkan:

- ENRIO:n hallituksen kokous, Berliini 19.2.2020.

6 | HENKILÖSTÖ JA TALOUS

Pääsihteeri Sanna-Kaisa Spoofin lisäksi neuvottelukunnan sihteeristössä työskenteli asiantuntija TaT **lina Kohonen** sekä osa-aikaisina suunnittelija FM **Terhi Tarkiainen** ja toimistos sihteeri KTK **Kaisu Reiss**.

Kansainvälisten asioiden koordinaattorina ja ENRIOn sihteerinä toimi VTM **Kalle Videnoja**.

Vastuullinen tiede -hankkeessa työskenteli osa-aikaisena verkkotoimittajana FM **Maija Lähteenmäki** ja koordinaattorina FT **Anni Sairio**, joka työskenteli lisäksi TENKin ja ENRIOn konferenssisihteerinä (osa-aikaisena 1.5.-31.12.2020).

TENKin toimisto työskenteli Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) yhteydessä osoitteessa Snellmaninkatu 13, Helsinki. TSV tarjoaa TENKille talous- ja henkilöstöhallinnon, verkkoyhteydet, tietotekniikkapalveluita sekä toimistotilat. Tieteiden talon tilat ovat maksutta käytettävissä kokouksia ja seminaareja varten. Maaliskuusta 2020 sihteeristö oli koronapandemian vuoksi pääosin etätöissä.

Tämä toimintakertomus on hyväksytty Tutkimuseettisen neuvottelukunnan kokouksessa 15.4.2021.

Riitta Keiski
Puheenjohtaja

Sanna-Kaisa Spoof
Pääsihteeri

LIITE 1

Tutkimuseetiikkaan liittynyt opetus, esitelmät ja pyydetyt puheenvuorot

Puheenjohtaja Riitta Keiski

- Research Ethics (477321S), Oulun yliopisto, Teknillinen tiedekunta (5 op), kurssi 4.2.-25.2.2020
- Tieteenalakohtaisia eettisiä kysymyksiä – tekniikan etiikka ja ympäristöetiikka (3 h), jatko-opintokurssilla Tieteellinen tutkimus ja etiikka (920002J), University of Oulu Graduate School, Oulun yliopisto, luento 02.04.2020
- Technology, Natural Sciences & Environment (3 h), jatko-opintokurssilla Scientific Research and Ethics (920002J), University of Oulu Graduate School, Oulun yliopisto, luento 17.11.2020
- URKUND as a Tool to Learn Responsible Conduct of Research as a Part of Authorship at the University of Oulu. Research ethics afternoon: Research integrity and authorship, University of Oulu, 27.1.2020.

Varapuheenjohtaja Erika Löfström

Opetus:

- Forskningsetik (2.11) samt forskningsetik i aktionsforskning (25.11) och i etnografi (1.12) på kursen Kvalitativa forskningsmetoder II. Helsingfors universitet, pedagogiska fakulteten, verkkokoulutus 2.11., 25.11. ja 1.12.2020.
- Forskningsetik för pro gradu -skribenter. Helsingfors universitet, pedagogiska fakulteten, verkkokoulutus 12.10. ja 26.10.2020.
- Virtue based ethics and Integrity of Research: Train the Trainer program for Upholding the principles of the European. VIRT²UE Training the Trainer -verkkokoulutus tutkimuseiikan asiantuntijoille Suomessa, Baltian maissa ja Puolassa sekä tutkimuseiikan tukihenkilöille Suomessa 4. - 5.6., 25.8. ja 28. - 29.9.2020.

Pyydetyt puheenvuorot:

- Research integrity as an international concern. Research ethics afternoon. University of Oulu Graduate School, verkkotapahtuma 14.9.2020.
- Tutkimuseiikka opinnäytetöissä. Kasvatustieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto, verkkotapahtuma 23.10.2020.
- Anu Tammeleht & Erika Löfström: "Supporting research ethics and integrity development in HE institutions", Negotiating the Uncertainty of Researcher Careers. Universitat Ramon Llull, verkkotapahtuma 10.12.2020.

Jäsen Aleksi Tornio

- Tutkimusetiikan ajankohtaisia kysymyksiä. HY/HUS Kliinisen farmakologian yksikön toimipaikka-, tutkija- ja erikoislääkärikoulutusseminaari, Helsinki 11.3.2020.

Pääsihteeri Sanna-Kaisa Spoof

- Hyvän tieteellisen käytännön edistäminen ja tutkijoiden vastuullinen arviointi vastuullisen tieteen kulmakivinä. Korkeakoulujen tutkimuksesta vastaavien vararehtoreiden ja tki-johtajien tapaaminen, opetus- ja kulttuuriministeriö, Helsinki 23.1.2020.
- Koronakahvit verkossa; yhdessä Iina Kohosen kanssa. Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI, verkkotapahtuma 13.5.2020.
- Hyvä tieteellinen käytäntö ja TENKin ohjeet sen loukkausepäilyjen tunnistamisessa ja käsittelyssä. Työterveyslaitos, verkkokoulutus 24.9.2020.
- REC / RIO policy group; yhdessä Dirk Lanzerathin kanssa. Ordinary General Meeting of EUREC, verkkotapahtuma 13.11.2020

Erityisasiantuntija Iina Kohonen

- Responsible conduct of research, guidelines and recommendations from the Finnish National Board on Research Integrity TENK. Research Ethics for Health Scientists. Helsingin yliopisto, Helsinki 29.1.2020.
- TENK general introduction. Research ethics afternoon: research integrity in medicine and biomedicine. Oulun yliopisto, verkkokoulutus 14.9.2020.

Koordinaattori Anni Sairio

- Viesti rohkeasti, vaikuta vastuullisesti: tiedeviestinnän eettinen ohjeistus. Tiedeviestinnän opintokokonaisuus, Tampereen yliopisto, verkkoluento 9.10.2020.

LIITE 2

Tutkimuseetiikkaan liittyvät julkaisut, annetut haastattelut ja muu tutkimuseetiikkaan liittynyt esiintyminen mediassa

Varapuheenjohtaja Erika Löfström

- Lokhtina, I., Löfström, E., Cornér, S. & Castelló, M. (open access 29.7.2020). In pursuit of sustainable co-authorship practices in doctoral supervision: Addressing the challenges of writing, authorial identity and integrity. *Innovations in Education and Teaching International*. <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14703297.2020.1799839>
- Tammeleht, A., Rodríguez-Triana, M. J., Koort, K. & Löfström, E. (open access 5.8.2020). Scaffolding collaborative case-based learning during research ethics training, *Journal of Academic Ethics*. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10805-020-09378-x>
- Löfström, E. & Pyhältö, K. (2020). What are ethics in doctoral supervision, and how do they matter? Doctoral students' perspective. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 64(4), 535-550. 10.1080/00313831.2019.1595711.
- Löfström, E. (2020). Eettisesti haastavat tai ennakoimattomat tilanteet ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin jälkeen. <https://vastuullinentiede.fi/fi/tutkimuksen-suunnittelu/eettisesti-haastavat-tai-ennakoimattomat-tilanteet-ihmistieteiden-eettisen>

Oppimateriaalit

- Löfström, E. & Areskoug, L. (2020). Ethics in Action Research (luku, s. 20-23) verkkojulkaisussa *Taking Action into Research*. Depter project. <https://www.edu.uu.se/collaboration/depter/intellectual-outputs/action-research/>
- Tammeleht, A. & Löfström, E. (2020). Research Ethics Compass. Researcher Identity Development: Strengthening Science in Society. <https://sites.google.com/view/ethicstrainingmaterial/home>
- Tammeleht, A. & Löfström, E. (2020) Online Ethics Training Material. Advanced / Leadership level. Researcher Identity Development: Strengthening Science in Society. <https://sites.google.com/view/advancedlevelethicstraining/home>; <https://sites.google.com/view/ethicstrainingleadershiplevel/home>

Jäsen Susanna Näreaho

Avoimet oppimateriaalit:

- Vastuullinen TKI-toiminta: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeita ja suosituksia. Esitysdiat: <https://aoe.fi/#/materiaali/10>
- Vastuullinen opinnäytetyö: Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. Esitysdiat (suomi, ruotsi, englanti): <https://aoe.fi/#/materiaali/567>

Muut julkaisut:

- Näreaho, S. ja Koironen, J., 2020. Minkälainen tutkimusaineisto kannattaisi tallentaa uudelleenkäyttöä varten? Tikissä - Metropolian TKI-toiminnan blogi (1.10.2020) <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2020/10/01/minkalainen-tutkimusaineisto-kannattaisi-tallentaa-uudelleenkayttoa-varten>
- Kettunen, J., Härmä, A. ja Näreaho, S., 2020. Tutkittavan suostumus ja opinnäytetyö. Tikissä - Metropolian TKI-toiminnan blogi (16.4.2020) <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2020/04/16/tutkittavan-suostumus-ja-opinnaytetyo>
- Arene ry: Opinnäytetyön eettiset suositukset 2020 (päivitetty). Työryhmä: Kettunen, J., Kärki, A., Näreaho, S. ja Päällysaho, S. <http://www.arene.fi/julkaisut/raportit/opinnaytetoiden-eettiset-suositukset>

Pääsihteeri Sanna-Kaisa Spoof

- Haastattelu, Potilaan Lääkärilehti 8.1.2020.
- Haastattelu, Kaleva 17.1.2020.
- Henkilöhaastattelu, "20 women who advance associations in 2020". HQ Magazine 26.3.2020.
- Haastattelu, MTV Uutiset Live 24.11.2020.
- Haastattelu, TV-dokumentti "Borreliakriget – fuskande forskare, arga läkare och förvirrande blodprov". Spotlight. Svenska YLE 30.11.2020.

Erityisasiantuntija Iina Kohonen

- Kohonen, Iina 2020. Puheenvuoro: Ihmiseen kohdistuvaa tutkimusta vastuullisesti. Sosiaalilääketieteellinen aikakauslehti 2020: 57 DOI: <https://doi.org/10.23990/sa.97323>

Kansainvälisten asioiden koordinaattori Kalle Videnoja

- Haastattelu, "Etiskt uppprop till forskare: Inte ens pandemin berättigar till slarv", Hufvudstadsbladet 23.4.2020.
- ENRIOn julkilausuma 16.4.2020, Tieteessä tapahtuu, vol 38 nro 3/2020.

LIITE 3

Eettisten toimikuntien ja vastaavien puheenjohtajuudet ja jäsenyydet

Puheenjohtaja Riitta Keiski

- Etiikkatyöryhmä, Oulun yliopisto, 2019-2021, jäsen
- I4FUTURE Doctoral Programme, Ethics Committee, Oulun yliopisto, 2017-2021, puheenjohtaja
- ENRIO 2021 Congress on Research Integrity Practice, Programme Committee, jäsen

Varapuheenjohtaja Erika Löfström

- Helsingin yliopiston ihmistieteiden tutkimuseettinen toimikunta, puheenjohtaja
- Helsingin yliopiston edustaja LERU-yliopistojen etiikkatyöryhmässä
- ENRIO 2021 Congress on Research Integrity Practice, Programme Committee, jäsen
- Horizon 2020 (SwafS-02-2018) Project "Paths2Integrity" Advisory Board, jäsen

Jäsen Matti Karhunen

- VTT:n eettinen toimikunta, puheenjohtaja

Jäsen Leena Liimatainen

- Jyväskylän ammattikorkeakoulun eettinen toimikunta, puheenjohtaja

Jäsen Susanna Näreaho

- Pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulujen ihmistieteiden eettinen toimikunta, jäsen (31.7.2020 asti) ja varapuheenjohtaja (1.8.2020 alkaen)
- Tietosuojavaltuutetun toimisto, UNIFI, Arene ja Tulanet: Tutkimuksen tietosuoja -ryhmä, jäsen

Jäsen Riitta Salmelin

- Aalto-yliopiston tutkimuseettinen toimikunta (Aalto University Research Ethics Committee), jäsen
- Nordic Committee on Bioethics, jäsen

Jäsen Aleksi Tornio

- Valtakunnallinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta TUKIJA, jäsen

Jäsen Risto Turunen

- Itä-Suomen yliopiston tutkimuseettisen toimikunta, puheenjohtaja

Pysyvä asiantuntija Krista Varantola

- All European Academies ALLEA, varapresidentti
- ALLEA Permanent working group on science and ethics, jäsen

Päsihteeri Sanna-Kaisa Spoof

- European Network of Research Integrity Offices ENRIO, puheenjohtaja (5.10.2018 alkaen)
- The Pan-European Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education (ETINED) – verkoston ja sen ohjausryhmän jäsen
- Saamentutkimuksen eettisten ohjeiden neuvottelukunta, jäsen

LIITE 4

TENK's Research Integrity Afternoon, 2 December 2020

Zoom-verkkotapahtuma

What to do if you suspect that your work has been plagiarised? How to tackle authorship issues? Who can help you with these problems, and what kind of research integrity framework do we have in place in Finland?

The Finnish National Board on Research Integrity TENK welcomes international researchers working in Finland to our research integrity afternoon in Zoom at 14-16 on Wednesday, 2 December 2020. The language of the event is English.

Programme 2.12.2020 14:00 - 16:00

- TENK introduced
- Guidelines on responsible conduct of research in Finland
- Research integrity advisers in Finland
- Q&A

Welcoming words by Riitta Keiski, Chair of TENK and Dean of the Faculty of Technology at University of Oulu.

Come meet us at our virtual TENK office!

Registration

[Register on this form](#) by Monday, 30 November.

Link to the event will be emailed to you.

More information: Senior Adviser Iina Kohonen, iina.kohonen@tenk.fi

See also [TENK's videos on the RCR guidelines and ethical review in human sciences](#).

LIITE 5

TENKin ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin iltapäivä 5.11.2020
Zoom-verkkotapahtuma

Alakohtaisten ihmistieteellisten eettisten toimikuntien perustaminen ja toiminta

Klo 13.00 Tervetuloa

Erytysasiantuntija **Iina Kohonen**, Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK)

Nuoriso- ja lapsuudentutkimuksen tutkimuseettinen toimikunta: tausta ja toiminta

Professori **Maarit Alasuutari**, Nuoriso- ja lapsuudentutkimuksen eettisen toimikunta

Saamelaisia koskevan tutkimuksen eettiset periaatteet

Professori **Rauna Kuokkanen**, Saamelaisia koskevan tutkimuksen eettiset periaatteet -työryhmä

Kysymys osallistujille: Mitä pitäisi huomioida, jos perustaa alakohtaisen toimikunnan? Tapaus liikuntatieteet

Lehtori **Mikko Julin**, Laurea ammattikorkeakoulu

Klo 14.15-14.30 tauko

Turun yliopiston ihmistieteiden eettisen toimikunnan rakennemuutos ja tehtävien laajennus: yhteistyö ihmistieteellisen ja lääketieteellisen eettisen toimikunnan välillä

Kehittämisasiantuntija **Kirsi Klemelä**, Turun yliopiston ihmistieteiden eettisen toimikunta

Covid-19-pandemian vaikutukset toimikuntien työskentelyyn

Keskustelua aiheesta

Muuta ajankohtaista TENKistä

- Uusi, tarkistettu painos TENKin *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinenennakoarviointi* -ohjeesta.
- TENKin lausunnot hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi kliinisestä lääketutkimuksesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi
- [ENRIO statement on research integrity](#). Julkaistu myös suomeksi: [Tieteessä tapahtuu \(3/2020\)](#). [ENRIO:n julkilausuma 16.4.2020](#).

Klo 16.00 Tilaisuus päättyy

Lisätietoa ihmistieteiden eettisestä ennakoarvioinnista [TENKin verkkosivuilla](#).